

ČETRTA GLOBALEXOVA DELAVNICA NA TEMO SLOVAROPISJA IN NOVIH BESED (2022)

COBISS: 1.19

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.28.2.14](https://doi.org/10.3986/JZ.28.2.14)

Globalex Workshop on Lexicography and Neology, Mannheim, 15. julij 2022

V okviru konference EURALEX 2022¹ v Mannheimu je 15. julija 2022 potekala četrta izvedba delavnice *Globalex Workshop on Lexicography and Neology*. Namen serije srečanj je mednarodno soočanje pogledov na metode odkrivanja in vrednotenja neologizmov, njihovo leksikografsko obravnavo in vključevanje v slovarje različnih jezikov. Delavnico podpira mednarodno združenje za leksikografijo Globalex, poteka pa letno v okviru mednarodnih konferenc posameznih leksikografskih združenj. Na letošnji izvedbi delavnice je nastopilo enajst predavateljev iz šestih držav. V sekciji konference EURALEX 2022, posvečeni tej delavnici, se je zvrstilo šest nastopov, vsi v angleščini. Sekcijo sta vodila Ilan Kernerman (K Dictionaries – Lexicala) in Annette Klosa-Kückelhaus (Leibniz-institut za nemški jezik). Za vsako predavanje je bilo namenjenih 30 minut. Prispevki so obravnavali pristope k obravnavi neologizmov v bantujskih jezikih, francoščini, korejščini, slovenščini, danščini in brazilski portugalščini.

Uvodni prispevek z naslovom *Na poti k spremljevalnemu korpusu za bantujski jezik: študija primera odkrivanja novih besed v jeziku lusoga (Towards a monitor corpus for a Bantu language: a case study of neology detection in Lusoga)* sta predstavila Gilles-Maurice de Schryver in Minah Nabirye z Univerze v Gentu. Avtorja sta se spraševala, ali je po dvajsetih letih gradnje korpusa za bantujske jezike čas za pripravo spremljevalnega korpusa, ki bi omogočil zaznavanje sprememb v jeziku. Uporabnost takega pristopa sta prikazala na primeru spremljevalnega korpusa za bantujski jezik lusoga.

Sledilo je predavanje Emmanuela Cartierja z Univerze Sorbona Pariz sever z naslovom *Samodejno diahrono sledenje spremembam pomena: pilotna študija moderne in sodobne francoščine z združevanjem analize odvisnosti in kontekstualne vložitve besed (Diachronic semantic evolution automatic tracking: a pilot study in modern and contemporary French combining dependency analysis and contextual embeddings)*. V prispevku je predstavil različne faze projekta, katerega cilj je izgradnja referenčnega nabora primerov sprememb pomena v sodobni francoščini (od leta 1800 do danes), in sicer iz korpusa publicističnih besedil Francoske narodne knjižnice in korpusa spletnih publicističnih besedil.

¹ Gl. prispevek Borisa Kerna in Mije Michelizza EURALEX 2022.

Referenčni nabor bo namenjen raziskavi vzorca večpomenskih samostalnikov in glagolov.

Choi Jun in Hae-Yun Jung z Narodne univerze v Kyungpooku sta predstavili prispevek z naslovom *O izposojenkah v korejskem besedotvorju novih besed s kratkoročne diahronne perspektive in v leksikografiji (On loans in Korean new word formation from a short-term diachronic perspective and in lexicography)*. Predstavljena raziskava je zajela skoraj 3500 korejskih neologizmov, ki vsebujejo enega ali več prevzetih elementov. Upoštevanje etimoloških in morfoloških meril je pokazalo, da ima pričakovano največji vpliv na nastanek neologizmov v korejščini angleščina, hkrati pa imajo pomembno vlogo tudi posamezne sestavine iz drugih tujih jezikov. Z vidika leksikografije korejskega jezika se je pokazala potreba po širši leksikografski obravnavi neologizmov v korejščini in modernizaciji pripadajoče metodologije.

Po odmoru za kavo so sledila še tri predavanja. Urška Vranjek Ošlak z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU je predstavila prispevek z naslovom *Obravnava neologizmov v novem pravopisnem priročniku za slovenščino (Neologisms in the light of the new Slovenian normative guide)*, pripravljen v soavtorstvu s Heleno Dobrovoljc. V prispevku je bila na primeru neologizmov v najširšem smislu predstavljena uporabnost Jezikovne svetovalnice pri pripravi novega pravopisnega slovarja za slovenščino. Predstavljene so bile spremembe koncepta pravopisnega priročnika glede na prejšnje pravopise, zlasti *Slovenski pravopis* iz leta 2001, pa tudi nekateri vidiki njegove realizacije, zlasti tridelna zasnova: pravopisna pravila *Pravopis 8.0* spremljajo pravopisni slovar *ePravopis* ter komentarji in utemeljitve z naslovom *Pravopisne kategorije ePravopisa*.

Ieda Maria Alves z Univerze v São Paulu je v prispevku z naslovom *Od družbe do neologije in leksikografije: razmerja med oblikoslovjem in slovarji (From society to neology and lexicography: relationships between morphology and dictionaries; v soavtorstvu z Brunom Oliveira Maronezejem)* predstavila zanimivo besedotvorno raziskavo brazilske portugalščine. Raziskovalci so preverjali, ali najpomembnejši spletni slovarji za brazilsko portugalščino vključujejo nekatere neologizme, tvorjene s sestavinami *ciber-*, *e-*, *bio-*, *eco-* ter *narco-* (t. i. fraktomorfemi) in najdene v besedilih, objavljenih v letih od 1990 do 2000. Analizirali so tri spletne slovarje ter pravopisni slovar za portugalščino (*Vocabulário Ortográfico da Língua Portuguesa*). Ugotovili so, da vsi slovarji vsebujejo neologizme s temi elementi, vendar pa le nekateri vključujejo tudi ločene vnose za obravnavane vezane morfeme in njihove nove pomene.

Kot zadnja sta s prispevkom *Nedavni neologizmi, ki jih je prinesel COVID-19 – v danskem jeziku in slovarju za danščino (Recent neologisms provoked by COVID-19 – in the Danish language and in The Danish Dictionary)* nastopila Lars Trap-Jensen in Henrik Lorentzen iz Združenja za danski jezik in literaturo. Tudi v danščini so se v času epidemije pojavili številni novi pomeni in izrazi. Pandemija je jezikoslovcem ponudila redko priložnost za spremljanje širjenja in vključevanja besed v jezik – ponazoritev delovanja jezikovnih inovacij na splošno. Raziskovalci so preverjali mesečne in letne sezname najpogosteje

uporabljenih besed in tako dobili vpogled v spreminjanje pogostnosti njihove rabe. Posebno pozornost so namenili neologizmom.

Delavnica je zaradi izvedbe v okviru konference EURALEX 2022 privabila veliko število poslušalcev. Poleg zanimivih vsebin je prinesla tudi spoznavanje kolegov z drugih institucij, ki se (z različnimi pristopi in z raznih vidikov) ukvarjajo s podobnimi tematikami.

Povzetki delavnice so izšli v knjižici povzetkov konference EURALEX 2022 (*Dictionaries and Society, Book of Abstracts of the XX EURALEX International Congress*, julij 2022, Mannheim, Nemčija; ur. Annette Klosa-Kückelhaus – Stefan Engelberg – Christine Möhrs – Petra Storjohann).